

MANO PARAPIJOS PORTRETAS

Kl. Tomas

Aluntos bažnytėla

Lietuvos rytuose, aštuoniolika kilometrų nuo Molėtų miesto, glūdi nuostabus miestelis Alanta, įsikūręs ant didžiulės kalvos. Jį supa keletas ežerų, teka Virintos upelis, gaubia miškai bei kalvos. Jau iš tolo – vykstant į Alantą – matosi baltuojanti didinga išpūdingo grožio bažnyčia, kurią būtina aplankyti.

Alantoje lankytinas taip pat ir restauruotas, nuostabą keliantis dvaras. Alantos bažnyčia pastatyta aukščiausioje kalvos vietoje, todėl taip nuostabiai ji šviečia iš tolo. Prieš rašydamas apie Alantos miestelio svarbiausią objektą - bažnyčią, pirmiausia norėčiau pristatyti Alantos miestelio vardo kilmę.

Aluntos miestelis yra prie Skiemionių – Molėtų kelio, Virintos dešiniajame krante, kur į ją įteka neilgas (15,4 km) Aluntos (Aluntėlės) upelis. Vietovei vardą davė minėtas Aluntos upelis.

Senuose lenkų žemėlapiuose iki I Pasaulinio karo buvo rašoma *Owanta*. 1595 m. Alunta (*Owanti*) buvo pažymėta pirmajame atskirų lapų Lietuvos žemėlapyje, kurį sudarė flamandų kartografas G. Mercatorius. Bet vietiniai ir aplinkiniai gyventojai vietovės kitaip, kaip Alunta nevadino. Kalbininkai patarė vadinti ne Alunta, o Alanta ir nuo 1970 m. šios vietovės pavadinimas pasikeitė.

Aluntos vietovė istoriškai žinoma nuo XIII a. Aluntos miestelio ir parapijos pradžia sietina su trimis vietovėmis: dvaru, miesteliu ir kaimu. Dabartinis miestelis kūrėsi prie pastatytos bažnyčios. Šio miestelio ir bažnytinės beneficijos žemė su žmonėmis XVI a. priklausė Aluntos dvarui. Tai stabdė miestelio augimą, nes tik dvarininkas turėjo teisę suteikti leidimą šioje teritorijoje apsigyventi. XIX a. antroje pusėje valdant Pacams – Pomarnackiams namų skaičius išaugo, miestelyje buvo leista apsigyventi ir žydams.

Parapijos archyve aptikta medžiaga liudija, kad „pirmąją“ Aluntoje bažnyčią pastatė Mstislavlio vaivada Jokūbas Astikas 1534 m. Aluntos bažnyčia buvusi plytinė, gotikinio stiliaus, 45 uolekčių ilgio, 18 uolekčių pločio. Pradžioje

bažnyčia neturėjo bokšto, priminė mūrinį namą. Tuo metu jai buvo duotas Šv. Jokūbo apaštalo vardas, kuriuo vadinosi ir jos statytojas. Žemaičių vyskupijos pavyskupas Jo Ekscelencija Gasparas Cirtautas vizitavo Aluntos parapiją 1898 m. Vizitacijos protokole įrašė: „Pati bažnyčia graži ir stipri, bet ne tokia didelė, kaip reikalauja parapijiečių skaičius, todėl pasukutinį kartą kalbėdamasis į tikinčiuosius, patariau bažnyčią padidinti, suteikdamas savo ganytojišką palaiminimą“. Netrukus aplink bažnyčią buvo padėti nauji pamatai. 1906 m. kovo 13 d. senoji bažnyčia buvo nugriauta. Tikintieji itin rūpinosi naujosios bažnyčios statymu. Patys parapijiečiai išvežė sugriautos bažnyčios laužą, patys rinko ir vežė akmenis, plytas, miško medžiagas. Naujosios bažnyčios projektą sudarė Liepojos architektas Štrandmanas. Ji suprojektuota kryžiaus formos su apvalia apside (galu prie altoriaus) ir trimis navomis, 44×21 m dydžio, mūrinė, neoromaninio stiliaus su dviem plačiais bokštais (7×7 m.). Nuo bokšto kryžiaus iki žemės – 51 m. Sienų aukštis – 12,5 m. Plotis su koplyčiomis – 34 m. Aluntos bažnyčia baigta statyti tik po I Pasaulinio karo, kurio metu statyba buvo sustabdyta. Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius Aluntos bažnyčią konsekrovo 1921 10 09, palikdamas ankstesnį šv. Jokūbo Apaštalo titulą. Aluntos bažnyčia gali didžiuotis turinti šiuos nuostabius meno kūrinius: 1) Viešpaties Jėzaus Nukryžiuotojo paveikslą, nutapytą žymaus dailininko Felikso Smuglevičiaus 1851 m. Šis paveikslas buvo atgabentas į bažnyčią 1921 m. iš Alantos dvaro. 2) Švč. Mergelės Marijos Vilniaus Aušros Vartų paveikslas kopiją su metaliniais apkaustais ir gražiais paauskuotais rėmais. Šis paveikslas buvo pirktas 1919 m. Vilniuje. 3) Jėzaus Širdies paveikslą. Šio paveikslas autorius ir nutapymo data nežinomi. 4) Švč. Mergelės Marijos paveikslą, nutapytą Fabijono Astrausko 1889 m.

→

Šioje bažnytėlėje augo ir mano pašaukimas būti kunigu. Kai buvau mažas ir palydęs, tėvai, gelbėdami nuo „gatvės“ gyvenimo, stengėsi parodyti, kad gyvenime egzistuoja kažkas vertingiau. Taigi — atvedė mane į šią bažnytėlę. Kai pirmą kartą peržengiau bažnyčios slenkstį, atsimečiau kaip šiandien, tėtis pašnibždomis tarė: „sūnau, tai Dievo namai“. Šiai žinia visiškai neprieštaravau, tėvas pasakė — šventa. Po šio pirmojo „vizito“ į Dievo namus manyje kažkas pasikeitė. Nesupratau, kas tai, ilgainiui apie tai nustojau galvoti. Daugelis mano draugų ėjo į Mišias patarnauti, taip pat giedojo jaunimo chore. Nusprendžiau, kad viso to noriu ir aš. Tėvai neprieštaravo. Džiaugėsi, tik neilgai. Kai pradėjau eiti patarnauti, pamačiau, kad prie altoriaus sukiniėjasi ir nemažas būrelis adorančių, dar ir jaunimo choras gražiai gieda, tad didžią laiką dalį mielai praleisdavau šioje nuostabioje bažnytėlėje. Tuometinis klebonas labai bendravo su jaunimu, skyrė tam daug dėmesio.

Kiekvienais metais važiuodavome į įvairias piligrimines keliones, stovyklėles. Nepaisant to, bėgant metams, jaunimo gretos vis mažėdavo. Buvo kilęs noras ir man atsitraukti nuo pabodusios bažnyčios, bet Dievo namuose patirtas pirmas jausmas mane stabdė. Šio jausmo, vėliau ir pašaukimo, vedinas pravėriau ir seminarijos duris. Džiaugiuosi, kad ši Dievo malonė palietė mane. Aišku, ši bažnytėlė mane matė visoki: ir pikta, ir liūdna, ir niūru, ir linksma, ir gerą. Joje daug išgyvenau, joje augau ir brendau. Manau, kad visos turėtos patirtys vedė ir veda tik į gera.

Alantos parapija padovanojo Lietuvai ir kilnų žmogų - arkivyskupą Teofilijų Matulionį. Manė žavi ir drąsina jo pasirinktas šūkis, lydejęs jį visą gyvenimą: *Per crucem ad lucem, per aspera ad astra* (Per kryžių į šviesą, per kančią į garbę...). Šis šūkis ir man padeda pakelti visus išbandymus.

Frederick Buechner

Paskutinė Vakariene

Kiekvienam mūsų ateina ne tik paskutinis kartas, bet ištisas paskutinių kartų kalendorius — paskutinis kartas, kai matome savo vaiką, savo bičiulį. Paskutinis pasivaikščiojimas pajūriu, paskutinis krintantis lietus. Paskutinis pasimylėjimas, paskutinis rašomas laiškas, sukurtas laužas, paskutinį kartą mus pavadina vardu. Iš kasdienybės malonės mes retai žinome, kad štai dabar tas paskutinis kartas, nesame tikri, kad tariame sudie amžinai. Net savo lovoje mirštantis senas žmogus tiki, kad prieš iškeldamas dar kartą pajus žmogaus rankos prisilietimą, išgirs užtraukiant užuolaidą, užuos ruošiamus pusryčius, dar kartą nuplūduriuos, užsnūdęs senatvės miegu. Kai kuriems tai duota žinoti — nusikaltėliui, reginčiam kylančią saulę savo egzekucijos dieną, savižudžiui rašančiam atsisveikinimą — bet netgi jie nėra praradę tos beprotiškos vilties, kad kaip nors įvyks stebuklas, idant juos išgelbėtų.

Bet Jėzui, kuris tikėjo turįs mirti, kad išgelbėtų pasaulį, nebuvo kaip viltis, kad koku nors būdu tas pasaulis išgelbės jį nuo mirties. Dievas buvo ta galia, kurią jis tikėjo jį pripildant ir palaikant, bet Dievas ir padarė jį bejėgį. Tad stebuklas, kuris turėjo įvykti, buvo tai, kad stebuklo nebus. Tad kai atėjo metas jam paskutinį kartą valgyti su bičiuliais, jis žinojo, kad jis tikrai paskutinis. Kad niekas nuo jo nebus atitolinta.

Evangelijos mus vėl ir vėl nuginkluoja savo bejėgiu nuoširdumu. Jeigu esama įvykių, kuriuos perpasakodamos jos nesulauko kaip nors nepagražinusios, pavyzdžiui, Jėzaus gimimas, tai esama ir kitokių epizodų, kurių beveik prieš savo valią evange-

lijos nepajėgia pavaizduoti kitaip, kaip tik striukais, vienskieimiais fakto žodžiais. Mokiniai nesyk apsižioplina, o kur dar nukryžiuojimas, kai net Jonas atsilaiko prieš pagundą į Nukryžiuotojo burną įdėti ilgą atsisveikinimą. Arba prisikėlimas — sumaištyje, prieblandoje, kai visi, kuriems derėjo ten būti, išsibarstę kas sau. Taip pat papasakotas ir paskutinis kartas, kai Jėzus sėdosi su mokiniais prie stalo.

Būtų paprasčiausiai žmogiška įsivaizduoti, kad tai vyko labai sklandžiai, kad mokiniai pagaliau elgiasi, kaip tokiomis aplinkybėmis pridera, o Jėzus vadovauja kaip tobulas šeiminkas, giedras, švytintis, iki paskutinės minutės ramus ir taikus. Tačiau evangelijos pasakoja tai visiškai ne taip.

Savo papratimu mokiniai susiginčija, kuris iš jų galėtų būti laikomas didžiausiu. Tame pačiame kambaryje, kuriame kažkas lemtingo ir tragiško nutiks jų mylimam Mokytojui, jie labiausiai rūpinasi savo likimu, puola stumdytis dėl padėties.

Tarp jų, rodos, vienas Petras šį tą nuvokia ir šoka prieštarauti, sakydamas „Viešpatie, aš pasiruošęs su tavimi eiti ir į kalėjimą, ir į mirtį!“ Bet ir su juo Jėzus nesieja ypatingų vilčių. Ne tik

Petras jo išsigins, sako Jėzus, bet vienas iš sėdinčių čia su visais jį išduos. Vos spėjus jam ištarti šiuos žodžius, vėl visi vienas kitą apipila kaltinimais. Kaip prieš akimirką jie troško sužinoti, kuris jų bus iš-

aukštintas, taip dabar smalsu, kuris jų bus piktadarys. Jiems nieko nėra svarbiau už tai, kad viskas būtų suskaičiuota. →

Tai arčiausiai Jėzaus sėdinčiam mokiniui – mokiniui, kurį, kaip pasakojama, jis ypatingai mylėjęs, jis nurodo, kurį iš jų jis turįs omenyje. „Tai tas, kuriam padažęs paduosiu kąsnį,“ sušnibždėjo jis, ir tas, kuris paėmęs jį iš jo rankų, dingsta naktyje, yra Judas, Simono Iskarijoto sūnus.

Jėzus žino, kad tai paskutinė jų vakarienė ir to neslepia. „Tai yra mano kūnas“, – taria jis, paimdamas duoną. Perlaužęs duoda mokiniams liepdamas: „Imkite ir valgykite“. Paskui vyno taurė. „Tai yra mano kraujas. Sandoros kraujas, kuris už daugelį išliejamas“, – sako jis jiems. „Gerkite iš jos visi“.

Ir kol gėrimas dar juoduoja jiems ant lūpų, jis sako, kad nuo šiol nebegersiąs šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada gers jį naują savo Tėvo karalystėje.

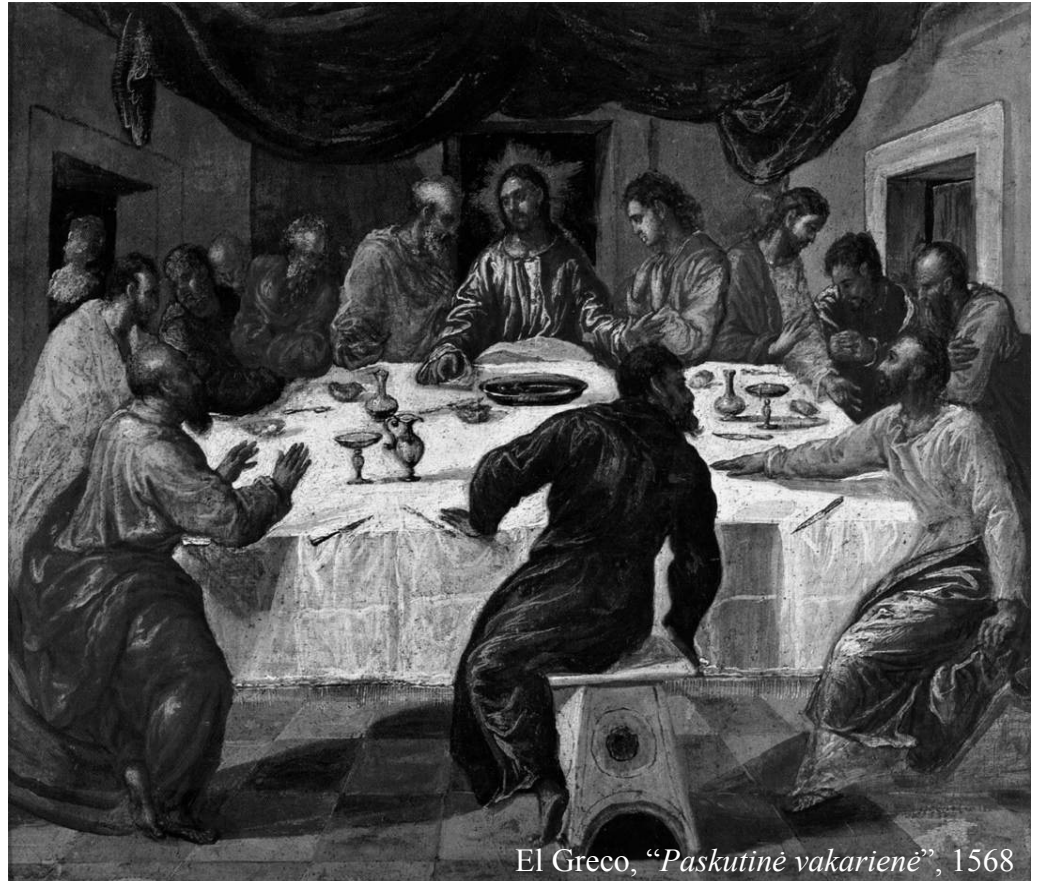
Jie gieda himną, rašo evangelistas. Išdžiūvusios jų burnos springsta, nė vienam neužtenka drąsos vesti melodiją. Virpančiais, tyliais balsais jie bando palaikyti dvasią, ir galvotrūkčiais sudainavę kažkokią keistą, šventą giesmę, visi išskuba į Alyvų kalną, kur Jėzus jiems sako: „Jūs visi pasipiktinsite“.

Kad ir ko jai stigo, anai paskutinei puotai, ji bent buvo žmogiška. Net nežinia, verkti ar juoktis. Jie nesielgė nei geriau, nei prasčiau nei visuomet, tie dvylika dalyvių. Liko savimi iki pabaigos. Ir jei tokie, kokius juos regime Evangelijos paveiksle, jie atrodo tarsi juodosios komedijos personažai, nestinga jiems ir seno kareivio drąsos. Nors ir žinodami, kas artėja, netgi nujausdami, koks nepagirtinas jiems patiems teks vaidmuo, nemetė ginklų – visi išskyrus vieną. Ir galiausiai – jie nemetė ir Jėzaus. Dievas kuria savo šventuosius iš kvailių ir nusidėjėlių, nes nelabai iš ko ir yra juos sukurti. Dievas kuria savo Mesiją iš įnirtingo ir įnirtingai švelnaus žmogaus, kuris save išlieja, išlieja savo kūną ir kraują – tarsi lietu tik duonos kepalą ir taurę saldaus raudono vyno.

Jėzus sėdi prie stalo. Jis apsuptas dvylikos draugų. Savo mintyse regime juos, priblokštus netikėtos žinios. Pakilusios mostui rankos sustingo, veidai pasimetę, nenutaisyta mina. Vienas spokso į lubas su drąsiu apsvaigusio pasipuikavimu, kitas grūmoja kumščiu gretimam bičiuliui, o šio mintys kažkur nuklajojo – kaip mažne ir jų visų. Vargiai bent vienas kreipia dėmesį į Jėzų. Jie atsimerkę, bet akys keistai neregincios, nes netgi tas vienas ar pora, kurie į jį žiūri, regis jo nemato. Mylimasis mokinyš užsnūdo, smakrą pasidėjęs ant stalo. Jėzus dešine ranka lengvai liečia jo kaktą. Kad ir kaip būtų, Jėzus čia svarbiausias.

Tai, ką Judas ketina daryti, nutiks sode. Jau naktis, visi pavargę. Jėzus jiems taria: „Mano siela mirtinai nuliūdusi“ ir

paprašo mokinius pabūti ir pabudėti, kol jis melsis. Žinome, kaip kilniai, kaip jaudinančiai kiti yra sutikę savo mirtį: toji ramybė, su kuria Sokratas pakėlė nuodus prie lūpų, Žanos d'Ark egzaltacija ant laužo. Jėzus nepanašus nė į vieną. Jo malda tokia „Abba, Tėve, tau viskas įmanoma. Atitolink nuo manęs šią taurę! Tačiau tebūnie ne kaip aš noriu, bet kaip tu...“ Taip painiodamasis jis meldė, kol, kaip sako Lukas, jo prakaitas krito „tarsi tiršto kraujo lašai, varvantys žemėn“. Jis grįžo, vildamasis paguodos bičiulių draugėje, bet atėjęs rado juos užmigusius. „Dvasia ryžtinga, bet kūnas silpnas“, –

El Greco, „Paskutinė vakarienė“, 1568

pasakė jis, ir jaučiame, kad šitaip kalbėjo ne tik jiems, bet ir sau.

Kareiviai sugužėjo su kardais ir žibintais. Vyriausiojo kunigo tarnas kiauksi dėl nupjautosios ausies. Jėzus negalėtų net abejoti, ką reiškia Judo bučinyš, bet laimina jis kaip tik Judą, ir už Judą pasirengęs eiti mirti. Judas – tik pirmasis dviejų tūkstančių metų ilgumo išdavikų procesijoje. Jeigu Jėzus būtų ketinęs išbraukti jį iš savo meilės ir atleidimo – panašiai jam būtų tekę išbraukti mus visus.

Galbūt visa tai ir sukasi Jėzaus galvoje, kai jis stovi užsimerkęs, o gal jis nieko negalvoja. Gal akimirka pajutęs mokinio lūpas brūkštelint jo skruostą, jis nieko daugiau ir nejaučia. Tai dar vienas jo paskutinis kartas. Ši paskutinį savo gyvenimo vakarą jis pavalgė paskutinę vakarienę ir tai paskutinis žmogaus prisilietimas – išskyrus jo kankintojų.

„Mažoji studija“

IŠ KLEBONIJS PĀLĒPĒS...

Neužmirškime šv. Juozapo!

Šv. Juozapas, kaip ir šv. Antanas, yra vienas iš didžiųjų stebukladarių, tik pas mus žmonės nėra labai pratę šauktis to ištikimojo šv. Šeimos Sargo užtarymo sunkiuose gyvenimo reikaluose. O jis mielai išklauso kiekvieną, kas tik į jį kreipiasi. Kitų kraštų katalikai daug patiria jo malonių. Šventam Juozapui yra skiriamas kiekvienas savaitės trečiadienis. Tad neužmirškime ir mes šio Šventojo. Štai keli pavyzdžiai, kurie aiškiai parodo, koks galingas jo užtarymas pas Dievą.

Laivo sudužimas ir septyni „Tėve mūsų“

Du pranciškonai, sudužus laivui, pateko į šėlstančios jūros bangas. Jiems pavyko nusitverti rąsto ir, jo laikydamies, tris dienas plūduriavo tarp mirties ir gyvybės. Pagaliau jie pavedė save šv. Juozapui. Ir štai, jaunas, garbingos išvaizdos vyras pastūmė juos prie kranto. Pasiekę krantą, jie puolė savo gelbėtojiui į kojas, prašydami pasakyti, kas jis yra. Šis atsakė: „Aš esu Juozapas, kurio jūs šaukėtės. Jei jūs norite padaryti man malonumą, tai nepraleiskite nė vienos dienos, nesukalbėję septynių „Tėve mūsų“ ir „Sveika Marija“ atminimui septynių skausmų ir septynių džiaugsmų, kuriuos aš turėjau, gyvendamas žemėje su Jėzumi ir Marija. Tai pasakęs, jis pradingo. Abu vienuoliai buvo kupini dėkingumo ir meilės šv. Juozapui.

Atsivertimas

Vienas sielų ganytojas turėjo savo parapijoj 22 m. jaunuolį, kurs prie pirmosios šv. Komunijos buvo labai pamaldus, bet vėliau pakriko, užmiršo Dievą ir visais atžvilgiais sugedo. Jis buvo vardu Juozapas. Neseniai paėmęs valdyti tą parapiją klebonas palengva gerai susipažino su tuo paklydusiu sūnumi. Kalbėdamas su juo pastebėjo, kad nors jis ir labai sugedęs, bet vis dėlto dar esama jame ir gerų norų liekanų. Klebonas rodė jam didelę užuojautą, nes jis laikė jį tikrai nelaimingu. Jaunuolis buvo tuo sujaudintas. Atėjo kovo mėnuo. Klebonas su dideliu pasitikėjimu kreipėsi į šv. Juozapą, prašydamas grąžinti jam tą paklydusią

avele. Ir štai Velykoms tasai jaunas žmogus visai savarankiškai atėjo išpažinties, kuriai jis jau tris savaites rengėsi. Priimdamas šv. Komuniją, jis davė gražiausią pavyzdį visai parapijai, kurią dabar tas sugrįžimas giliai jaudino ir džiugino, kaip pirma jo paklydimas buvo liūdines.

„Šv. Juozapas su kūdikėliu Jėzumi“, Klemensas Toresas (1662-1730).

Juozapo paveikslas

Viena motina turėjo dukterį, kurios elgesys buvo apgailėtinas. Kiekvieną kartą, užėjus į bažnyčią, motina niekad nepraleido progos pulti ant kelių prieš šv. Juozapo paveikslą ir su ašaromis melsti savo dukters atsivertimo. Pagaliau jai atėjo mintis: „Kas būtų, jei aš jai duočiau šv. Juozapo paveikslą?“. Dukteriai nesant namie, motina įėjo į jos kambarį. Ant stalo buvo bjauri knyga. „Šventasis Juozapai“, meldėsi motina, „atleisk man, kad aš Tavo paveikslą dedu į tokią knygą, bet tai yra reikalinga“. Duktė, grįžusi namo, tuoj vėl ėmė skaityti knygą. - „Kas čia?“ nustebo ji „šv. Juozapo paveikslas!“.

Įsižiūrėjo į jį, apvertė ir kitoj pusėj paskaitė maldą. Tada ji apsipylė ašaromis ir įmetė nedorą knygą į ugnį. Tai buvo jos atvirtimo pradžia.

Atlygintas pasitikėjimas

Vienas asmuo rašė Tėvui Hugnetui: 1859 m. vasario mėn. pradėjo man smarkiai skaudėti akys. Liga didėjo kasdien. Kadangi artinosi šv. Juozapui pavestas kovo mėnuo, tai aš nutariau nebesikreipti į joki gydytoją, bet visą savo reikalą atiduoti į savo mylimojo Globėjo rankas. Taigi kartu su kai kuriais maldingais asmenimis aš pradėjau noveną į šv. Juozapą. Tačiau pasibaigus novenai mano akys buvo dar silpnesnės. Bet aš nenusiminiau, tik su didžiu pasitikėjimu pradėjau antrą noveną, kuri turėjo baigtis šv. Juozapo šventė. Mano pasitikėjimas nebuvo apvilta. Prieš pat šventę, paskutinę novenos dieną, aš vis dar labai kentėjau, tačiau, to nepaisydamas, pareiškiau: rytoj aš būsiu pagydytas. Ir iš tikro šv. Juozapo šventės dieną visiškai pasveikau. Nenoriu, kad ta graži diena pasiliktu nepaminėta, - todėl skelbiu mūsų mylimiausios Motinos skaisčiajam Sužieduotiniui šį garbingą liudijimą. 1859 m. kovo mėn. 19 d.

(Iš „Šv. Pranciškaus varpelis“, 1935 m., Nr.3)

OREMUS...

Ieškančiojo „Tėve mūsų”...

Tėve mūsų, jei Tu esi, drįstu kreiptis į Tave.

Jei Tu esi, Tavo vardas yra šventas: teesie jis šventas.

Jei Tu esi, Tavo karalystė yra tvarka ir didingumas: teateinie Tavo karalystė.

Jei Tu esi, Tavo valia yra įstatymas pasauliams ir sieloms: teesie Tavo valia mumyse ir visur, kaip danguje, taip ir žemėje.

Duok mums, Jei Tu esi, kasdienės mūsų duonos, tiesos duonos, išminties duonos, džiaugsmo duonos, antgamtinės duonos, kuri žadama kiekvienam, kas tik sugeba ją pažinti.

Jei Tu esi, aš esu Tau labai nusikaltęs: atleisk man mano kaltę, kaip ir aš pats mielai atleidžiu tiems, kurie yra man nusikaltę.

Saugok mane ateityje nuo pagundų ir gelbėk mane nuo visokio pikto.

abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

KALBOS KULTŪROS PRIEANGIUOS

Lekt. Joana
**Gerbiamas Rektoriau ar
Gerbiamasis Rektoriau,
arba apie šventus ir šven-
tuosius Juozapus...**

Rašydami laišką, sveikinimą, kvietimą neretai susimąstome, kokią pažyminių pridėti, kad atrodytume kuo mandagesni: *gerbiamas* ar *gerbiamasis*? Ir apskritai – kada sakyti *kovo vienuolikta*, kada – *kovo vienuoliktoji*? Ir kuo skiriasi: *Ėjau išpažinties pas jauną kunigą* ir *Ėjau išpažinties pas jaunąjį kunigą*? Taigi klausimas: kada vartoti paprastąsias, kada – įvardžiuotines būdvardžių, dalyvių formas?

Dvejopas formas (paprastąsias ir įvardžiuotines) gali turėti kokybiniai būdvardžiai (tokie, kurie nurodo kintamą ypatybę: *geras* – *gerasis*, *jauna* – *jaunoji*...), dalyviai (*gerbiamas* – *gerbiamasis*, *mylima* – *mylimoji*...), kelintiniai skaitvardžiai (*pirmas* – *pirmasis*, *dvidešimta* – *dvidešimtoji*...). Iš santykinių įvardžių (kurie nurodo nekintamą ypatybę: *auksinis*, *pernykštis* ir pan...) įvardžiuotinės formos nedaromos. Tų formų reikšmė skiriasi, nes paprastomis formomis tik nusakoma

ypatybė, o įvardžiuotinės formos dar ir parodo tai, kad daiktas ar dalykas yra žinomas, koku nors atžvilgiu išskirtinis.

Įvardžiuotinėmis formomis išskiriame žinomus daiktus ar dalykus iš kitų, **nurodome jų rūšį, tipą**: *apsirengė gerąjį kostiumą* (tą, kurį turi geriausia, išskiria kaip geriausia); *paduok didįjį šaukštą* (didžiausią iš esančių); *bendroji audiencija* (tokia audiencijų rūšis, nes esama ir kitokių). Tačiau įvardžiuotinės formos netinka, kai tokio išskyrimo, rūšinės nuorodos nėra. Pavyzdžiui, perskaitę straipsnio pavadinimą „Jaunasis kunigas pas tikinčiuosius keliauja dviračiu“ pagalvotume, kad arba bus rašoma apie jauną ir seną kunigus (*senasis*, ko gero, važiuoja automobiliu, o *jaunasis* – dviračiu), arba sužinosime apie naują kunigų rūšį – jaunosius. Iš tikrųjų rašoma apie jauną kunigą – be jokio lyginimo ar priesinimo jaunumo požiūriu, būdvardžiu tik apibūdinamas amžius. Taigi taisytini tokie sakiniai: *Vos kelis mėnesius tegyvenantis mūsų mieste jaunasis (=jaunas) dvasininkas tvirtina jau patyręs, kad panevėžiečiai – geri žmonės; Neatsitiktinai ir jaunasis (=jaunas) kunigas Juozapas Montvila buvo paskirtas į lenkišką kraštą; Kilo didžiulė panika, kurioje atsiskleidė kilnieji (=kilnūs) didvyriai, taip pat ir juodos sąžinės niekšeliai, nustūmę silpnesnius.* Taisyklinga: *Iš visų parapijos kunigų jaunasis išsiskyrė energija, veiklumu.* →

Kai kreipiamės į ką nors, norime parodyti, kad tas asmuo yra išskirtinis, itin gerbiamas, todėl **geriau** vartoti įvardžiuotines formas: *gerbiamasis rektorius, gerasis žmogus, mieloji sese* (rašytinėje kalboje tiktų net bendrinius žodžius rašyti didžiosiomis raidėmis), nors nėra klaida ir paprastosios formos. Tačiau jei norime kitais žodžiais nusakyti pagarbos dydį ir pridėdame žodį *didžiai*, tada jau įvardžiuotinės formos nebereikia: *Didžiai gerbiamas Rektorius*.

Kalbėdami apie itin gerą žmogų, tarkim, kokią Juozapą, galime jį pavadinti *šventu*, bet tai bus tik mūsų jam priskiriama ypatybė, o *šventuoju* vadinamas toks žmogus, kuriam ši titulu suteikė Bažnyčia, tai yra jau ne paprastas ypatybės nusakymas, o terminas. Palyginkite: *aukšta mokykla* (aukštas pastatas) ir *aukštoji mokykla* (mokyklos rūšis), *juodi serbentai* (spalva) ir *juodieji serbentai* (rūšis, jie gali būti ir žali, vis tiek vadinsime juodaisiais). Kaip matyti iš pavyzdžių, įvardžiuotinės formos vartojamos sudėtinuose terminuose.

Įvardžiuotinės formos vartojamos kaip daiktavardžiai, pavyzdžiui: *galingieji mėgsta rodyti savo pranašumą*. Tačiau nereikia taip vartoti dalyvių, jei norime nusakyti asmenis pagal pareigas – tam turime daiktavardžių: *Reginio vedantysis* (=vedėjas) *gražiai pristatė visus dalyvius*; *Pirmininkaujantis susirinkimui* (=susirinkimo pirmininkas) *leido visiems išsakyti savo nuomonę*. Taip pat nevartojamos įvardžiuotinės formos, jei kartu pasakomas daiktavardis: *Tai išleidžia tikinčiųjų* (=tikinčių) *žmonių jausmus*; bet: *Kas yra celibatas, suvokia tik tikintieji, visą save atiduodantys žmonėms*, – šiame sakinyje įvardžiuotinis dalyvis tinka, nes eina vienas, be daiktavardžio.

Panašiai nusakoma data: dienos nusakomos paprastosiomis formomis (*šiandien yra balandžio dvidešimt devinta, Motinos*

diena yra gegužės antra), švenčių pavadinimai (išskirtinės dienos) nusakomos įvardžiuotinėmis formomis (*Kovo vienuolikąją šventėme Vilniuje*). Metai – net ir neišskirtiniai – tradiciškai nusakomi įvardžiuotinėmis formomis: *du tūkstančiai dešimtiesiais* (tik jokių būdu ne *du tūkstantis*). Ta proga priminsiu, kad, pavyzdžiui, *XX a. trisdešimtieji metai* yra 1930 m. – tik tie vieni metai, o ne 1930–1939, t. y. ne visas ketvirtas dešimtmetis. Taigi taisome: *Trisdešimtujų* (=ketvirto dešimtmečio) *pradžioje Pearl Buck daug rašė: 1932 m. išleido romaną „Sūnūs“, o 1935 m. „Padalintas namas“*.

Ir pabaigoje – pamokymas: kiekviena kalbos forma turi savitą reikšmę. Kuo geriau suprasime tas reikšmes, tuo tiksliau įvairiomis formomis galėsime perteikti subtiliausias savo mintis ir tuo geriau suprasime kitus. Verta mokytis, ar ne?

KNYGŲ LENTYNOJE

Gintautas Vaitoška

KAS IŠ VAIKŲ PAGROBĖ GANDRĄ?

VISKAS, KĄ JUMS
REIKIA ŽINOTI APIE SEKSĄ,
IR DAR DAUGIAU...

Katalikų pasaulio leidiniai

Anksčiau mes visi rinkdavomės knygas tikriausiai pagal tai, ar jose yra paveikslukų, ar ne. Vaikams paveikslukai kone svarbiausiais dalykais. Ko gi galėjo būti verta knyga be piešinukų? Tokios knygos nesinorėjo paimti į rankas, ji dvelkė nuobodibe. Knyga „Kas iš vaikų pagrobė gandrą?“ šį reikalavimą atitiktų. Tiesa, iš to amžiaus jau esame išaukę, bet piešinukai kuria gerą nuotaiką, o ir Jėzus ragina turėti vaikiškos dvasios. Kam tokio įtikinėjimo neužtenka, galima pateikti jau tik subrendu-

siems ir rimtiems vyrams svarbų dalyką - knygoje esama daug puikių išnašų. Jos atveria erdvę ir suteikia kryptį tolimesniam ir rimtam lytiškumo temos nagrinėjimui, o jau mūsų laikais be šios temos išmanymo joks kunigas negali apsieiti. Taigi, tai knyga apie lytiškumą, ji skirta ir išsaugojusiam savy vaikišką dvasią, ir tam, kas dedasi rimtu vyru.

Kun. Rimgaudas

SEMINARIJOS KRONIKA

03 04 Šv. Kazimiero minėjimo dieną Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, koncelebrai vadovaujant Jo Em. Kard. A. J. Bačkui, buvo iššventintas naujas Vilniaus arkivyskupo vyskupas augziliaras Arūnas Poniskaitis. Konsekracijoje dalyvavo daug vyskupų ir kunigų, taip pat ir visi klierikai. Jiems šis įvykis paliko neišdildomą įspūdį. Įdomu, tik kas labiau klierikams įsiminė: vyskupo šventimai ar jų repeticijos?

03 06 Šv. Kazimiero šventė. Į renginius arkikatedroje bazilikoje įsitraukė ir seminarija. Turėjome progos susipažinti su kunigo diena (konferencijų tema), sudalyvauti triukšmingoje mugėje, susitikti begalę pažįstamų, paskanauti kareiviškos košės, pasimelsti šv. Mišiose, sudalyvauti vakaro žaidime ir t.t. Kunigui net sunku įsivaizduoti, kiek visko klierikas gali spėti nuveikti per 24 valandas.

03 11 Vilniaus arkikatedroje bazilikoje buvo aukojamos padėkos šv. Mišios, minint Lietuvos laisvės atgavimo dvidešimtmetį. Kartu padėkoti susirinko ir visa seminarija. Ech, saldus tas žodis *laisvė*... Visai nepanašus į *paskaitos, plovimai, rektorius, ugdytojas, silenciumas*...

03 14 Seminarijoje svečiavosi jėzuitų provincijolas kun. G. Vitkus. Pasidalinęs mintimis apie laisvę, jos naudą ir nenaudą, bei su ja susijusius pavojus, išskubėjo savo keliais. Ar tik nebus kokį pavojų pajutęs?

03 19 Vysk. emer. J. Tunaitis, savo ir seminarijos šventės proga, kartu su seminarijos bendruomene aukėjo šv. Mišias. Jis kvietė keltis ir eiti pas šv. Juozapą, nuostabų dorybių pavyzdį ir galingą užtarėją pas Dievą. Tik vat, pas kurį gi Juozapą - Vilniaus ar Kaišiadorių - eiti?

03 20 Seminarijoje vyko tėvų diena ir tuo pat metu seminarijos globėjo šv. Juozapo šventė. Į šventę sugužėjo nemažas būrys vieniems artimųjų, kitiems – svečių. Šv. Mišias celebravo ir pamokslą pasakė Jo Em. kard. A. J. Bačkis. Visiems dalyviams buvo parodyta meninė programa. Jau ko ko, o kalbų tada netrūko...

03 21 Seminarijoje laisvanoriškai viešėjo kun. J. Sasnauskas OFM. Jis priminė, kad Bažnyčioje demokratijos ir laisvės niekada nebuvo, nėra ir nebus. Štai kodėl ji viena, šventa, visuotinė ir apaštalinė.

03 23-27 Deja, deja... Gavėnios rekolekcijų nėra. Jos buvo nukeltos į povelykinį laikotarpį. Gal ir gerai, gavėnia ir be rekolekcijų susikaupimo pilna. O rekolekcijos... jos ir per Kalėdas rekolekcijos.

03 27 Seminarijoje vyko didi ir graži šventė, tai - lektorių ir akolitų skyrimai. Ta proga atvyko J.E. Kaišiadorių vysk. J. Matulaitis. Jis paprastai ir nuoširdžiai ragino skiriamuosius toliau eiti tobulėjimo ir šventėjimo keliu. O, kad taip paprasta būtų...

03 28 – 04 11 Liturginė praktika ir Velykų atostogos. Jei galima taip pasakyti... Ypač tiems, kurie gražiai ir prasmingai prisidėjo patarnavimu dominikonams, suvažiavusiems į seminariją per patį atostogų įkarštį. Ir kokių tik poilsio formų neesama...

04 14 Kun. dr. Ž. Kulpys seminarijoje pristatė savo teologijos mokslų daktaro disertaciją: „Krikščioniškoji kūno teologija: vedybinė kūno prasmė“. Susirinkę dalyviai niekaip negalėjo suprasti „ir kas per velns ta meilė yr?“. Pasibaigus pristatymui, prelegentas buvo paprašytas trumpai ir aiškiai atsakyti į šį klausimą. Lengviau įkandama turbūt yra Tomo Akviniečio *Summa Theologiae*.

04 16 – 04 24 Pažintinė diakonų išvyka į Romą. Po ilgų derybų su Europoje siaučiančiu vulkanu, buvo nuspręsta vykti autobusiuku. Ką čia ir bekalbėti, koks pavydas ima: juk į tokią šventą vietą išvyko... kur termometro stulpelis seniausiai + 30 rodo.

04 21 Seminarijoje viešėjo išeivijos lietuvių JAV kapelionas, kun. E. Putrimas. Jis džiaugėsi galėdamas pasisvečiuoti Lietuvoje ir netgi aplankyti seminarijos bendruomenę. Gaila, kad taip trumpai... Per tuos lėktuvus žmogus neturi nei kur, nei kada galvos priglausti.

04 24 Seminarijoje vyko atvirų durų diena. Renginys prasidėjo šv. Mišiomis, kuriose meldėsi atvirų durų dienos dalyviai kartu su seminarijos auklėtiniais. Šv. Mišias aukėjo ir pamokslą pasakė seminarijos rektorius kun. Ž. Vabuolas, kviesdamas atverti ir širdies duris. Viliamės, kad renginiui pasibaigus, jos nebus užkaltos „žiemai“, iki kitų metų.

04 26 Seminarijos stalo teniso turnyro finalas ir uždarymas. Net dvi garbingas prizines vietas iškovojosi seminarijos kunigai: Anđzej Šuškevič (I vieta) ir Jurgis Vitkovski (III vieta). Panašu, kad stalo žaidimai jiems ir patinka, ir tinka.

04 27 - 05 01 Pagaliau, pagaliau... Išsiilgtos, išsvajotos ir išlauktos Prisikėlimo rekolekcijos. Jas pravedė kun. dr. K. Kėvalas. Jis porino, kad seminarija — tai tik pirštas rodantis į kunigystę, bet jokiū būdu dar ne pati kunigystė. Todėl kvietė nenusiminti dėl čia tenkančių išbandymų, bet atvirksčiai pasinaudoti jais kaip galimybe augti ir šio to iš jų pasimokyti. Tiesa, rekolekcijų vedėjas prisipažino, jog įsijausti į klierikų gyvenimą jis jau nebegali, tad belieka tik užjausti, kitaip tariant – būti už to jausmo.

Parengė metraštininkas klierikas Arūnas

Redaktorius: Mozė Mitkevičius

Bendradarbis: Egidijus Tubelis

Fotografas: Danielius Narkun

Mūsų adresas:

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325
LT – 08420 Vilnius
tel. (8 – 5) 279 62 77
www.seminarija.lt